

14-Ma'ruza

Mavzu :Kasb ta'lim yo'nalishi talabalarinibg infografikalik komponentligini rivojlantirish

Reja

- 1. Kasb ta'limda pedagogik ishga layoqatlilik**
- 2. Umumiy infografikalik tushincha**
- 3. Kasb ta'lim yo'nalishi talabalarinibg infografikalik
komponentligini rivojlantirish**

Zamonaviy jamiyat ta'lim tizimida oldiga yuqori malakali, harakarchan raqobatbardosh, tashabbuskor, ma'naviy va fizik sohlom shaxslarni tarbiyalab berish talabini qo'ymoqda. 2017-2021 yillarda O'zbeksdan Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasida " yuqori bilimli va intellektuallik rivojlangan avlodni tarbiyalash, yuqori ta'lim muassasalarida kompetentli ilmiy pedagogik kadrlar zaqirasini yaratuv" vazifasi belgilanni. Kompetentli pedagog - u kim? Uning qoliplashish jarayoni qanday kechadi kabi so'rovlar tug'iladi. O'sha nuqtasi nazardan " kompetentlik" va " kompetensiya" tushunchalar mohiyat ma'noini aniqlashimiz zarurli dir. Har qanday o'qituvchi ham " kompetentlik" nimani ifoda etishin va u " kompetensiya" dan nimasi bilan farq etishini bila vermaydi.

" Kompetentlik" tushunchasi pedagogning ma'lumot, ko'nikmasi, qobiliyati va tajribasin qamrab oladi. Boshqacha aytganda, uning ma'lum bir ish turini bajarish qobiliyati hisoblanadi. Asosan, ikkita termin o'xshash dir.

Bo'lajak o'qituvchining kasblik kompetentligini shakllantirish pedagoglarni tayorlash dagi murakkab muammolar qatorida o'ziga xos o'rin tutadi. Ayniqsa ta'limdi modernizatsiya qilish bilan aloqador islohotlarning mavjud bosqichida kasblik pedagogik ishga layoqatlilikke moslashish muammosi yanada ochiq ko'rinarlik bo'lyapti. Bo'lajak o'qituvchilarni taqribiy, psixologik, metodik, tadqiqotchilik turlari bilan bitta satrda o'qituvchining kasblik kompetentligini shakllantirish bilan bo'yib bormoqda.

Kasblik kompetentlik tashhisi kasblik solohiyati ma'noli tavsiflariga diagnostik, kommunikativlik, boshqarish va loyihaviy o'qishlar guruhlarini kiritish zarur. Pedagogning bilishlik faoliyati ko'p jihatdan o'rganilayotgan narsalarning murakkabligi, dinamikasi, nostandartligi, ijtimoiy hodisalardi ajratib turadigan chegaralarning ta'siri, ularni izlash, mujmyallik bilan belgilanadi, bu esa kuzatuvchanlik, suhbatdoshning ichki dunyosin modellashtirish malakasini nazarda tutadi.

Yuqori ta'lim muassasasida kasblik pedagogik tayyorlik tizimining shakll tuzilmasi o'qituvchilar, ta'lim vositalari, talabalar hamda o'qitish texnologiyalari kompleksiningen iborat bo'ladi. Yuqori ta'lim muassasasinde o'qituvchilarni kasblik pedagogik kompetentligini shakllantirish quyidagi jarayonlardi qamrab oladi :

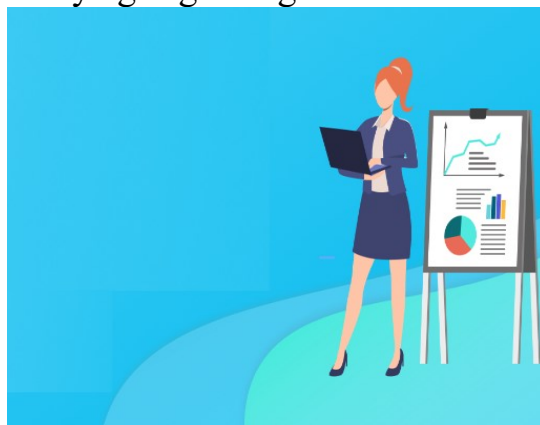
- bo'lajak o'qituvchining kasblik kompetentligini shakllantirishning asosiy maqsadi ;

- mamlakat ta'lim standartlariga yarasha ushbu, ya'ni gumanitar soha pedagogika ta'limi yo'nalishlarida o'qib etilayotgan talabalardan muayyan fan g'oyalariga ko'ra yetuk, malakali kadrlarni tayorlash dir.

Mamlakat ta'lim standartida bitiruvchi o'zining kasblik pedagogik faoliyatinde o'qituvchilik, tarbiyachilik, o'qish - metodik ishlab chiqarish, ilimiy-tadaqiqot vazifalarida ishga layoqatlilik olib borishi nazarda tutilgan. Malakali mutaxassisni tayorlashda, ya'ni toyanish, kasblik -pedagogik hámde kasblik kompetensiyalardi shakllantirish va rivojlantirishda ta'lim mundariyasi (MTS va o'qish reja, dasturlar), shakli, metodi, vositalari (darsliklar, elektron axborot ta'lim resurslari va boshqa didaktik materiallar, o'qish va metodik qo'llanmalar, laboratoriya uskunalari ham boshqalar) va tolim texnologiyalari (ta'lim metodlari, tashkiliy shakllari va boshqalar) dan foydalanib o'qish -tarbiya jarayoni tashkil etiladi hamda kasblik -pedagogik ishga layoqatlilikni amalga oshirishlik va auditoriyada ideal sharoitda olingan nazariylik bilimlar hamda taqribiy ko'nikmalarni real sharoitda tajribadan o'tkazish maqsadida ixtisoslik amaliyot tashkil etiladi. Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida (aktiv, kontekstli ta'limding turli shakllarinda) va izlanish ishi natijalarine ko'ra talabalarining refleksiv amaliyoti faktlar, material, ta'lim jarayonida o'zaro ishga layoqatlilik jarayoniga solishtiriganda emotsional hissiy-qadriyat va baholash munosabatlarini aniqlash maqsadida tashkil etiladi.

Agarda pedagogning kasblik ishga layoqatlilik dasturini amalyi qaralsa, u holda birinchi o'ringa uning integral sifati - o'qituvchining qobiliyatidan iborat bo'ladi. Pedagogik ishga layoqatlilikka berilgan ta'riflar shuncha ko'p bo'lishiga qaramay, ularda ishga layoqatlilikning qaysi dir tomonlari albatta ifodalanadi.

Ishga layoqatlilik - bu yuqori va doimo yuksalib boradigan tarbiya va o'qitish san'atidan iborat. Pedagog - o'zlar ishiniing ustasi, o'zlar fanini teran bilishlikchi, fan va san'atding uyg'un sohalari bilan yaxshi tanis, amalda umumiy va yoshlar psixologiyasini yaxshi tushinishchi, o'qitish va tarbiyalash metodikasini atroflicha bilishlikchi hamda yuqori madaniyatga ega bo'lgan mutaxassis.

Pedagogik nazariyada o'qituvchi mahoratini ikkita xil tushinish bor. Birinchisi, pedagogik mehnatti tushinish bilan aloqador bo'lsa, ikkinchisi tarbiyada pedagog shaxsi asosiy o'rin tutadi.

Bugungi kunda grafik media unumlarga bo'lgan talab va e'tibor kun sari ortib bormoqda. Ijtimoiy media marketing rivoji rivojlangani sari, insonlarga xizmat, mahsulot hamda ishga layoqatlilik haqida uzunnar -uzoq matnli matumotlardan so'qir vizual kontent — infografikalar taklif etilishi effekt bermoqda.

Infografika — axborotni taklif qilishning grafik usuli dir. Boshqacha etib aytganda, buni rasm ko'rinishidagi malumotlar desak ham bo'ladi. Infografika boshqa elementlarni (matn, ko'rsatkichlar, diagrammalar, bloklar va ikonlar) o'z ichiga olishi mumkin, unda grafik tasvirlar asosiy rol oynaydi. Infografikani odatda grafik dizaynerlar, ba'zan bo'lsa illyustratorlar yaratadi. Infografika, umuman olganda, axborot uzatmoqlikning mustaqil vositasi dir. Bitta so'z bilan aytganda, infografika materialni tez, vizual va yaqshi taklif qilish uchun mo'ljallangan.

Infografikaning ko'plab afzalliklari bor :

Birinchidan, infografika sizga katta hajm dagi ma'lumotlarni ko'rsatishga imkoniyat beradi — matnni uzoq vaqt o'qish uchun bugungi auditoriyaning sabri va vaqti kamlik qilmoqda.

Ikkinchidan, yaxshi infografika ma'lumotti yanada aniqlashtiradi.

Uchunchidan, qiziqarli rasm tomoshabinlarning e'tiborini tortishga yordam beradi, o'sha sababli bu format ommaviy turda tatbiq qilinadi. Bugungi zamonaviy ta'lim tizimida ham infografik materiallardan ko'proq foydalanish taklif etilmoqda.

Infografikani mavjud besh asosiy turi :

Analitik yoki raqamli infografika. Uning ko'magi bilan statistikalik malumotlar taklif etiladi, unda juda ko'p raqamlar, diagrammalar, grafiklar mavjud bo'lishi mumkin.

Yangiliklar infografikasi. U so'nggi voqealar haqida aniq hikoya etadi, xronologiyani va atrofda yuz bo'layotgan voqealarning zarurli bosqichlarini aks qildiradi.

Qurilish infografikasi. Ob'ektning tuzilishin yoki uning mexanizmini, ba'zan tarixiy voqeaning xronologiyasini va sabablarin ko'rsatadiki.

Reklama infografikasi. O'zlar mahsulotlarini reklama qilish uchun kompaniyalar tomonidan yaratilgan. Qoida tariqasida, bu unumdin va sotib olishding afzalliklarin tavsiflovchi yoqdi rasm bo'lishi mumkin. Agar u yaxshi tayyorlangan bo'lsa, mijozlarni tortishi mumkin — ya'ni u malakali marketing va yaxshi dizaynni birlashtiradi.

Taqqoslash infografika. Turli ob'ektlarning xususiyatlarin taqqoslash imkonini beradi. Infografikani yaratish juda oson. Yaxshi infografikani yaratish juda qiyin.